

NATIONAAL ACTIEPLAN INTEGRALE INNOVATIE. SAMENWERKEN AAN MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Verkenning hoe maatschappelijke organisaties, in het bijzonder burgercollectieven, beter te betrekken in onderzoeksprojecten

Inleiding

Werken aan interventies voor maatschappelijke opgaven vraagt om de structurele betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, zoals stichtingen, verenigingen en burgercollectieven. Belemmerende randvoorwaarden en beperkte erkenning van de meerwaarde van een integrale innovatie-aanpak staan volwaardige samenwerking met deze actoren nu nog in de weg.

Hierover is een gesprek gevoerd met Tine De Moor die zowel onderzoek doet naar burgercollectieven als in haar onderzoek veel samenwerkt met burgers. In dit gesprek hebben we de vraag centraal gesteld: Wat is vanuit jouw ervaring nodig om de positie van bewonerscollectieven in zowel onderzoeksprogramma's als in beleidstrajecten te versterken en meer gelijkwaardig te maken?

Achtergrondinformatie

Citizen science wordt steeds belangrijker, en steeds vaker verwacht. Ook binnen diverse NWO-programma's. Wat mist is een gestructureerde benadering over hoe je interactie met burgers aangaat. Programma's implementeren de citizen science aanpak naast elkaar, op verschillende manieren, en spreken elkaar soms tegen. Deze onduidelijkheid kan gaan tegenwerken, zeker aangezien vanuit de wetenschap in zijn geheel steeds meer beroep wordt gedaan op burgercollectieven en burgers. Dit kan ertoe leiden dat burgers vertrouwen verliezen in de wetenschap.

Vaak wordt in de samenwerking niet gewerkt aan duurzame relaties tussen wetenschappers en burgers. Veel wetenschappers doen een beroep op burgers met het doel om data te krijgen. Er is weinig kennis en begrip van participatieprocessen. Dit geldt ook vaak voor politieke participatieprocessen. Dat betekent dat er over het hoofd gezien wordt hoe je op een duurzame manier samen kan werken, en de samenwerking tussen burgers, wetenschappers en beleidsmakers in zijn geheel duurzaam blijft bevorderen.

Algemene adviezen

- **Veel wetenschapscommunicatie gaat over de uitkomst van wetenschap, wat nodig is. Er is meer uitleg nodig over het proces, hoe wetenschap werkt (de bedoeling van wetenschap) en welke rol het heeft.** Dat helpt burgers begrijpen waar ze in dat proces passen. Daarbij moet je ook durven duiden dat er onderdelen zijn waar je als burgers niet hetzelfde kunt realiseren als wetenschappers.
- **Bewustwording: als wetenschappers heb je een belangrijke rol in faciliteren stakeholderdialoog in de samenleving.** Vanuit neutraal oogpunt. Neutrale, genuanceerde visie bieden. Stakeholderdialoog dagen – de dialoog aanjagen door mensen uit het netwerk/ecosysteem bij elkaar te zetten op verschillende thema's. Ook verschillende initiatieven.

Adviezen voor een meer duurzame aanpak

Een meer gestructureerde benadering kan wetenschappers helpen op de juiste manier interacties met burgers aan te gaan. Adviezen voor een meer gestructureerde aanpak:

- **Erkenning voor verschillende rollen die partijen hebben in het doen van het onderzoek.** Wetenschappers brengen dingen in, burgers ook.
- **Erkenning voor elkaars expertise**, en ook voor welke expertise de ander niet heeft. I.e. bij sommige citizen science projecten is het idee dat burgers zelf het onderzoek kunnen doen. Maar dan sneeuwt de wetenschappelijke kwaliteit onder.

- Je moet aan **verwachtingsmanagement** doen (wanneer wordt je betrokken, waar leidt dit toe, wat is de infrastructuur) en helderheid geven over wat de ander eruit krijgt (return on investment).
- Je moet **je wederkerig opstellen**. Niet alleen iets van burgers verwachten, maar ook iets terug kunnen geven (*Het is interessant om aan ons onderzoek mee te doen. Dit hebben wij als expertise... dit is het product dat we op het eind teruggeven*). Dit vergt een verandering in de academische cultuur.
- **Er is een structuur nodig om lessen te delen**, niet het wiel opnieuw uit te vinden. Ook om het niveau van de casuïstiek te overstijgen. Burgers nemen deel aan participatieprocessen met hun persoonlijke vragen en kennis. Het is dus anekdotisch wat ze vertellen. Er moet financiering beschikbaar komen om in repositories data te delen, beschikbaar te maken, methodologisch stappen te zetten (reproduceerbaarheid van inhoud, voorbeelden van aanpak). Er moet een aantal wetenschappers zijn die verantwoordelijkheid nemen dat deze infrastructuur er komt.

Specifiek advies aan NWO

- **Stel financiering beschikbaar voor ondersteuning van participatieprocessen.** Binnen de NWA voorwaarden is veel moeite gedaan om wat ondersteuning te krijgen voor het Collectieve kracht initiatief. In een opzet van een programma moet meer ruimte te zijn om te begroten voor ondersteuners – om bruggenbouwers te kunnen werven. Zeker aangezien hierin wordt geknipt door universiteiten. Mensen die wetenschappelijk kunnen denken, maar ook ervaring hebben met burgercollectieven.
- **Duidelijke rollen en verwachtingen omschrijven.** Ook duidelijk communiceren (vragen in aanvraag) – welke rollen kunnen burgers nemen?